

Chanuka Lighting and *Havdala* – Which Comes First?

I have never received a clear answer as to whether we are to light Chanuka candles before or after *Havdala* on *Motzaei Shabbat*. Can you clarify the matter?

1. שולחן ערוך ורמ"א אורח חיים סי' תרפא סעי' ב

מודליקין נר חנוכה בבית הכנסת קודם ההבדלה. הגה: וכל שכן בביתו שמדליק ואחר כך מבדיל, שהרי כבר הבדיל בבית הכנסת.

2. גמרא, פסחים דף קה ע"ב ב

והא תניא: הנכנס לביתו במוצאי שבת – מברך על היין, ועל המאור, ועל הבשמים, ואחר כך אומר הבדלה על הכוס. ואם אין לו אלא כוס אחד – מניחו עד לאחר המזון, ומשלושין כולן לאחריו. ולא אמרינן חביבה מצוה בשעתה! שאני לן בין עיולי יומא לאפוקי יומא. עיולי יומא – כל כמה דמקדמינן ליה עדיף, ומחבבינן ליה. אפוקי יומא – מאחרינן ליה, כי היכי דלא ליהוי עלן כטונא.

3. משנה ברורה סי' תרפא ס"ק ג

וכל שכן בביתו וכו' שהרי כבר הבדיל – רוצה לומר: וכבר שמע הבדלה. ודבריו מגומגם, דהא לא נתכוין לצאת בהבדלה של שליח ציבור ששמע בבית הכנסת. ודע דמ"ז ועוד כמה אחרונים שעומדים בשיטתו פליגי על עיקר דינו של המחבר ורמ"א, וסבירא להו דמצות הבדלה קודמת לנר חנוכה משום דהיא תדירה. ועיין בביאור הלכה שהבאנו דיש בזה דיעות בין הראשונים, ועל כן בבית הכנסת אין לשנות המנהג שנהגו בישראל להדליק מקודם, ואחר כך להבדיל, ובבית – דעביד כמר עביד ודעביד כמר עביד:

4. ט"ז אורח חיים סי' תרפא ס"ק א

... דשפיר יש למיעבד כן ולהקדים ההבדלה לנרות חנוכה דאיתא במשנה בפרק כל התדיר, דתדיר קודם לאינו תדיר; ויליף לה מקרא דכתיב: "אשר לעולת התמיד", וזה ברור, דכל מידי שאין לנו הוכחה ברורה מן התלמוד לדחות התדיר משום איזה טעם, אמרינן ליה: לאו כלום עבדת, דמנא לך לסתור הכלל ... לפי הנראה שאין בנדון דידן של חנוכה ושבת שום מעלה מחמת אפוקי יומא, דהרי אין שייך לומר כאן שלא יהא שבת משוי עליו, שהרי אין כשמברך להדליק נר של חנוכה, ממילא הוא פורק מעליו עול של שבת בברכה זו, והיאך תאמר שהוא עדיין בקדושת שבת? מה שאין כן ביין ויום שאפשר להיות קדושת יום טוב גם בשבת, ואין זה סותר זה ... והנראה לעניות דעתי להלכה למעשה כתבתי: הגם כי כבר נהגו בבתי כנסיות להדליק של חנוכה תחלה, מכל מקום מי ששייג בדברים כהלכה ראוי לו להבדיל בביתו ברישא והדר להדליק נרות חנוכה:

5. גמרא, שבת דף כג ע"ב ב

בעי רבא: נר חנוכה וקידוש היום, מהו? קידוש היום עדיף – דתדיר, או דילמא: נר חנוכה עדיף, משום פרסומי ניסא? בתר דאבעיא הדר פשטה: נר חנוכה עדיף, משום פרסומי ניסא.

תוספות שם

הדר פשטה נר חנוכה עדיף משום פרסומי ניסא – ונראה לרשב"א: כשחל ראש חודש טבת להיות בשבת שיש להפטיר בנרות דזכריה משום פרסומי ניסא ולא ב"השמים כסא"י שהיא הפטרת ראש חודש; ועוד כיון שהמפטיר קורא בשל חנוכה, יש לו להפטיר מענין שקרא. ומה שמקדימים לקרות בשל ראש חודש, משום דבקריאת התורה, כיון דמצי למיעבד תרווייהו, תדיר ופרסומי ניסא, עבדינן תרווייהו, ותדיר קודם, אבל היכא דלא אפשר למעבד תרווייהו, פרסומי ניסא עדיף; ועוד דבקריאת התורה אין כל כך פרסומי ניסא, שאינו מזכיר בה נרות כמו בהפטרה. ועוד נראה לרשב"א דעל כן הקדימו של ראש חודש כדי שהמפטיר יקרא בשל חנוכה ויפטיר בנרות דזכריה.

<<

Chanuka Lighting and *Havdala* – Which Comes First?

<<

6. אליה רבה ס"י תרפא ס"ק א

והנה הט"ז [סק"א] האריך מאד בטעם חדש להקדים הבדלה, מדכתבו התוספות ... זה לשונם: מה שמקדימין לקרות בשל ראש חודש ממשל חנוכה, משום דבקריאת התורה מצי למיעבד תרומה, תדיר ופרסום הנם – עד כאן, ואם כן, הוא הדין לענין נר חנוכה והבדלה, יש לנו ראייה ברורה להקדים התדיר כיון דאפשר לקיים שניהם – עד כאן לשונם. ותמהני עליו, שהרי תוספות שם כתבו עוד שני תירוצים: אחד – דבקריאת התורה אין ניכר פרסום הנם, שנים – כדי להפטיר במאי דסליק בנרות דזכריה. ואם כן לשני תירוצים אלו מבואר להיפך, דבפרסום הנם קודם לתדיר ואפילו באפשר לקיים שניהם, ואם כן תרומת הדשן ופוסקים דנר חנוכה קודם להבדלה סבירא להו כשני תירוצים אחרונים דתוספות.

7. מור וקציעה ס"י תרפא

... והוא נגד האמת בלי ספק, כאשר הראית בבירור שמכל מקום לא נסתלקה קדושת שבת מכל וכל עד שיבדיל, ושייך לעולם דלא ליהוי עליה כטונא, אף על פי שכבר פסק ממלאכה. כי מיד שהבדיל בתפלה, הותר במלאכה, וכי אמרינן רק המבדיל מסלתינן סילתי. ואפילו בשבחה להבדיל, לא סגי, דלא מדליק זימנין טובא מקמי דמבדיל, דהא בעי לאדלוקי אבוקה, וכדעבד נמי שמעיה דעולא, ואף על פי כן הצריכוהו להבדיל על הכוס, ללוות את המלך ביין ביציאתו כבכניסתו. ועל ידי מלאכה לא פקע חיוב זה, שעדיין הוא חובה עליו.